

EVROPSKI MESEC KULTURE LJUBLJANA 97

od mikrozgodovine do globalnih vprašanj slovenske kulturne politike

Genealogija projekta EMK – Ljubljana 97 je podala najpomembnejše programske in organizacijske etape – diskontinuitete, preobrate in reze v projektu, ki so se zgodili v obdobju (natančno!) enega leta: v času od 1. 3. 1995, ko je bila sklicana 1. seja Programskega sveta EMK – Ljubljana 97, do 1. 3. 1996, ko je župan mesta Ljubljana dr. Dimitrij Rupel razpustil Programski svet EMK – Ljubljana 97 in razrešil Programski odbor projekta EMK – Ljubljana 97, s čimer je bila nekajmesečna sistematična obstrukcija projekta pripeljana do svojega sklepnega dela. Po 1. 3. 1996 je projekt EMK dobil čisto drugačne organizacijske, programske in finančne

dokument št. 5/14

USTVARJALNOST MLADINI - koordinatorica Katerina Mirović

V okviru tega programa je problematika ustvarjalnosti mladih zastavljena čim širše. Poleg predstavitev mladih umetniških produkcijskih skupin (Strip Core ...) bo v tem sklopu prikazana problematika ustvarjalnosti mladih tudi z organizacijskega stališča.

Nove oblike organizacije in komunikacije, s katerimi skušajo mladinske organizacije nadomestiti tradicionalne organizacijske in komunikacijske oblike, so poskus vpeljevanja novih, učinkovitejših modelov. Enega izmed teh poskusov predstavlja *Zveza plemenskih skupnosti in vračev* - "network" dela slovenskih mladinskih klubov, s katerim poskuša iniciator *Društvo prijateljev zmernega napredka* (Koper) vzpostaviti čimbolj pristen in kontinuiran pretok informacij ter kontinuirano sodelovanje med mladinskimi organizacijami.

Poleg multimedijskih produkcijskih in organizacijskih skupin bodo v program uvrščene tudi nekatere umetniške zvrsti, ki so specifične za mladinsko kulturo ali pa so zastopane s strani kulturnih institucij (npr. strip, graffiti).

V okviru predstavitve tovrstnih umetniških zvrsti je zelo pomembna tudi določitev prostora. V primeru graffitirov bi bila temu ustrezna Poslikava (zidu) Metelkove, ki bi hkrati simbolno ponazarjala tudi akt polastitve.

Kot je v primeru graffitirov pomembna njihova prostorska določitev, je v primeru mladinskih organizacij, ki se ukvarjajo s kulturo, pomembna njihova čimbolj celovita predstavitev. Poleg vizualne predstavitve bi morale ta del sooblikovati okrogle mize na to tematiko, vsekakor pa bi morala vsaka posamezna organizacija sama oblikovati svoj specifičen program oz. koncept predstavitve. Kot del programa je zanimiva tudi ideja postavitve panojev v slovenskih mladinskih klubih in centrih, na katerih bi se predstavljal program sorodnih organizacij.

Seveda pa je mogoče popoln program Ustvarjalnosti mladih dokončno oblikovati le s pomočjo mladinskih organizacij, zato je to le poskus oblikovanja koncepta, ki pa bo odvisen od nadaljnjega dogajanja na slovenskih kulturnih tleh, razvoja mladinskih organizacij, njihovega financiranja, hkrati pa tudi od finančnih sredstev, ki bodo temu programu namenjena. Če bo mesto Ljubljana (ali podobne institucije) ukliulo dotiranje društev in sorodnih organizacij, morda v letu 1997 ta program ne bo potreben oz. ga bo potreboval zastaviti s povsem drugega zornega kota.

PUBLIKACIJE/KONGRESI/SIMPOZIJ - koordinator Emil Hrvatina

Predvidena sta simpozija:

1) Sodobna umetniška produkcija je interdisciplinarna. Interdisciplinarnost se ne kaže le v prestopanju meja klasičnih umetniških področij, ampak tudi v povezovanju umetnosti s tehnologijo, znanostjo in teorijo. Zato je o sodobni umetnosti preozko razmišljati v mejah posamezne discipline, saj je njen največji domet prav "historizacija" neke konkretne prakse.

V EMK-Ljubljana 97 kot projektu sodobne ustvarjalnosti je v načrtu interdisciplinarni simpozij v obliki niza predavanj, v katerih bi o posamičnih umetniških fenomenih govorili iz perspektive humanističnih in tudi naravoslovnih znanosti, prav tako pa bi umetniki, estetik in teoretiki kulture govorili o znanstvenih in tehnoloških dosežkih ter njihovih etičnih in socialnih implikacijah.

2) Eden temeljnih teoretskih konceptov zadnjega desetletja je pojem Realnega. Skozi Baudrillardove razprave o simulakrumu in hiperrealnem je sociološka teorija prispela do točke, v kateri o Realnem lahko reče le to, da je zakrito, zabrisano.

Realno, kot ga je opredelil Lacan in ki je eden temeljnih pojmov psihoanalitiške teorije, je postal koncept, o katerem se govori v etiki, estetiki in spoznavni teoriji ne glede na paradigmo, iz katere izhajamo.

Glede na pomembnost prispevka ljubljanske psihoanalitiške šole v sodobni teoriji nasploh in še posebej v razpravah o Realnem, je v načrtu organizacija simpozija o konceptu Realnega.

okvire, o katerih tukaj ne bomo razpravljali. Tudi zato ne, ker smo bili po 1. 3. 1996 o projektu informirani zgolj iz medijev ali z gradivom, pripravljenim za medije, torej smo bili in smo postavljeni zgolj v zunanjo pozicijo, v pozicijo zgolj sprejemajočega občinstva, kar nam onemogoča umestitev kritične interpretacije dogodkov in dogajanja po 1.3. 1996 tja, kamor jo je edino možno umestiti, če gre za kritično analizo, torej v precep med subjektom izjave oz. med množico informativnega in za medije pripravljenega materiala, in med subjektom izjavljanja, tistim, ki je vso to gradivo tudi pripravil.

Obžalovanje, da se takšne analize ne moremo lotiti, je odveč. Prvič, ker je obdobje od 1. 3.

1. Poudariti je treba, da je evalvacija slovenske kulturne politike, ki so jo opravili v okviru evropskega programa ocen ali prikazov nacionalnih kulturnih politik, utemeljena na preliminarnih postopkih in gradivu: na pripravi poročila, ki ga naredi vsaka posamezna država, ki se odloči za takšno oceno (v okviru Slovenije sta to nalogo – nacionalno poročilo – naredila predvsem Vesna Čopič in Gregor Tomc); temu pa sledi nekaj načrtovanih obiskov ocenjevalcev v Sloveniji, neposredni pogovori s kar najbolj različnimi strukturami oblikovanja kulturne politike (od uradnikov do umetnikov) pa tudi razprave med nacionalnimi oblikovalci poročila in zunanji ocenjevalci

1995 do 1. 3. 1996 zaključena celota v izpeljavi projekta EMK v programskem in organizacijskem smislu. V tem času ni bila izpeljana le vrsta dejavnosti, v katero so bili aktivno vključeni kulturniki, javni delavci v kulturi, umetniki, direktorji najpomembnejših kulturno-umetniških institucij v mestu Ljubljana, njihovi namestniki ali predstavniki teh institucij ter predstavniki mestnih in republiških političnih in kulturno resorskih teles v Sloveniji, pač pa tudi, ker se je v tem času izoblikovala množica programskih, organizacijskih in finančnih shem, osnutkov in predlogov, ki to obdobje osvetljujejo v zelo specifični luči.

Torej za to obdobje imamo na voljo številne materialne dokumente, ki zarisujejo, omejujejo in kodirajo projekt EMK – Ljubljana 97 na veliko več ravni, kot je samo raven nekega projekta s področja kulture. Obstaja tudi množica člankov, povzetkov, objav in delnih vpogledov v projekt, ki so bili v tem obdobju objavljeni v množičnih medijih.

Obstaja tudi, kot se temu pogovorno reče – toda odvisno od tega, iz katerega kota gledamo na projekt, "škandal" v javnosti in za javnost ob projektu, saj je najprej trojica, potem pa šesterica članov Programskega sveta in/ali Programskega odbora projekta EMK odstopila iz projekta ter v javnosti predstavila najbolj evidentne vzroke za njegovo obstrukcijo.

Ena od poti branja in analize dogodkov v zvezi s projektom EMK – Ljubljana 97 je ta, da posamezne ugotovitve v zvezi s projektom primerjamo z ugotovitvami iz Poročila evropskih strokovnjakov z naslovom Kulturna politika v Sloveniji, ki je leta 1996 izšlo pod avtorstvom in uredništvom Michaela Wimmerja. To je prvi takšen prikaz in ocena slovenske kulturne politike iz zornega kota Sveta za kulturno sodelovanje,

znotraj katerega so se članice Sveta Evrope odločile oblikovati skupni evropski program za spremljanje nacionalnih kulturnih politik. Kulturna politika v Sloveniji je deveti takšen pregled v okviru Sveta Evrope; pred tem so svojo pripravljenost na takšno ocenjevanje izrazile Švedska, Francija, Avstrija, Nizozemska, Italija, Finska, Estonija in Ruska federacija.¹ Za nas je pomembno, da evropski ocenjevalci poudarjajo, da je bilo Nacionalno kulturno poročilo, ki sta ga pripravila Vesna Čopič in dr. Gregor Tomc in je služilo kot osnova za oblikovanje ekspertize evropskih strokovnjakov, sicer izčrpno v podajanju zgodovinskih dejstev, ni pa se mu posrečilo podati ocene sedanjega stanja, kar je posledica pomanjkanja sistematične kulturne politike in hkrati še ne oblikovanega in torej ne implementiranega Nacionalnega kulturnega programa, ki naj bi ga pripravil Nacionalni svet za kulturo Republike Slovenije.

Brina Jež
Rutarjeva 5
61000 Ljubljana
Tel. 213 972

Lj. 1451995

Vsebinsko programski prispevek k projektu Evropski mesec kulture – Ljubljana področje "resna glasba"

Projekt vidim iz svojega zornega kota kot enkratno priložnost, da se sodobni glasbi v primerjavi z drugimi sodobnimi umetnostmi dodeli enakopravno mesto, kot ga uživa v "razvitih zahodnem" svetu, kamor si želimo gotovo kompleksno. Moj prvi predlog je zato, naj se področje razdeli v dva vsaj enakovredna deleža, torej **sodobno glasbo in klasično glasbo**. Tako bi na obeh področjih delovali dovolj samostojno, kar je zlasti pomembno za oblikovanje deleža sodobne glasbe, ki je v Sloveniji prireditveno minimalno zastopana. Glede na svoje dosedanje delovanje zlasti v Društvu za novo glasbo MUZINA, sem kompetentna za oblikovanje programa sodobna glasba.

Sodobna glasba

Glede na dolgoletni primankljaj zadostne promocije in tovrstnih prireditvev mora biti oblikovanje programa še zlasti domišljeno. V globalu bi se držali treh programskih sklopov:

- 1) Predstavitve domače ustvarjalnosti, prednost naj imajo nova, neizvedena oz. naročena dela. Spodbuditi je treba deficitarne oblike, npr. glasbeni teater ali druge povezave s scensko postavitvijo, elektronsko glasbo, video s sodobno glasbo.
- 2) Izvedbe tujih glasbenih del bi eksponirale nekaj znanih skladateljskih imen generacije, ki je vzvetela v 60., 70. letih. Poleg njih pa mlajše ustvarjalce, ki so sedaj na svojih prvih vrhuncih umetniškega delovanja in iščejo nove, individualne smeri glasbenega iskanja.
- 3) Glede na dejstvo, da pri nas ni oblikovano nekoliko širše občinstvo te glasbe, bi morali pripeljati v Ljubljano tudi glasbeno scensko delo z spektakelsko izraženim momentom. Tako bi inicirali v zavest ljubljanske kulturne scene, da obstaja tudi sodobna glasba, ki jo je vredno spoznavati.

Ker postaja elektronika v današnjem življenju nepogrešljiv sestavni del, je neodpušna indolenca na glasbenem področju, saj se slovenski skladatelji še vedno ne morejo regularno ukvarjati z elektronsko glasbo v elektronskem studiu namenjenemu sodobni glasbi, ker ga v Sloveniji pač ni. To problematiko bi bilo nujno aktualizirati in podpreti nastanek elektronske glasbe z razpoložljivimi možnostmi (inicijativa za ustanovitev nekomercialnega elektronskega studia, plačilo studiev skladateljem, povezava z RTV – Slovenija). Pomemben delež naj ima tudi predstavitve elektronske svetovne produkcije.

ci. Temu pa sledi oblikovanje poročila. Zanimivo je, da je Poročilo evropskih ekspertov sicer bilo predstavljeno na tiskovni konferenci, toda vsa pozornost javnosti in medijev je bila namenjena predvsem domačemu nacionalnemu poročilu. Vtis je, da je Poročilo evropskih ekspertov šlo mimo javnosti oz. da se zdaj malo kdo zaveda njegovega obstoja. V Nacionalnem svetu za kulturo, katerega članica sem, smo na eni od zadnjih sej Sveta ob navzočnosti nekdanjega kulturnega ministra dr. Dularja debatirali o razlikah, pomnih in ciljih obeh poročil. Toda kljub temu javne, tehtne, vsebinske predstavitve ali debate o razlikah in podobnostih med Poročilom evropskih ekspertov in

Zasnova konkretne programske sheme

1.) Naročila slovenskim avtorjem

Slovenskim skladateljem bi se naročilo nova dela iz različnih področij. Predlog: **a) Dve polvečerni glasbeno – scenski deli** s poljubno "srednjo" zasedbo (do velikosti komornega ansambla). Možno vključevanje petja, igre, plesa, instrumentalna, elektronike.
b) Tri elektronska dela – samostojna ali z vključevanjem solo ali manjših instrumentalnih zasedb, možno še dodatno naročilo s kombinacijo z večjo zasedbo: orkester in (ali) zbor.
c) Tri komorna (solistična) dela, ki bi jih vključili v programe povabljeni tuji in domači sestavi.

2.) Koncerti komorne . solistične, orkestralne glasbe, glasbeno scenske prireditve**a) Koncerti komorne glasbe**

Komorna glasba v svoji intimni in zvočni omejenosti nudi s pretanjenostjo zvoka in razpoznavnostjo strukture etc glasbenim poznavalcem najčistejši glasbeni užitek. Ob bok najvidnejšim evropskim poustvarjalcem bi postavili tudi domača imena. Pomembno vlogo naj imajo mlajši interpreti. Predlog koncertov:

– **Rohan de Sarau, Marianne Schroeder (violončelo, klavir)**

Oba umetnika sodita v vrh poustvarjalcev sodobne glasbe in sodelujeta na vseh pomembnih prireditvah sodobne glasbe. Čelist je član Arditti kvarteta, pianistka pa igra večinoma solistično. Nedavno tega sta pričela nastopati v duu.

– **Ensemble Recherche (komorni ansambel)**

Vrhunski ansambel iz Freiburga, specializiran za izvajanje sodobne glasbe.

– **Luisa Castellani (glas)**

– **Mlajše komorne zasedbe**, ki v programe vključujejo precejšen delež sodobne glasbe (pihalni trio, kvartet flavt, klavirski duo, etc).
Godalni kvartet Musina, oboist Matej Šarc, violistka Svava Berhardsdóttir, pianista Bojan Gorišek in Tatjana Ognjanovič, kontrabasist Boris Kantušar etc.

– **Koncert simfoničnega orkestra**

Zaželjena tudi kombinacija z elektronsko glasbo, vključene koncertne forme s solisti, lahko igralci, vokalno skupino, etc.

– **Glasbeno scenska dela**

Predlog: izvedba dveh polvečernih glasbeno scenskih del eksperimentalnega značaja slovenskih skladateljev, z angažiranjem pevcev, igralcev, instrumentalistov, vključevanje elektronske glasbe ipd.

domačim nacionalnim poročilom o stanju na področju kulture ni bilo zaslediti. Takšna debata in kritična predstavitev bi bila bistvenega pomena zato, ker so zapisi v medijih, da je nacionalno kulturno poročilo prišlo do istih spoznanj kakor evropsko poročilo, varljivi. Poročilo evropskih ekspertov opredeljuje zelo natančno pomanjkljivosti slovenske kulturne politike (položaj kulturnih institucij, odnos med mestom in državo itd.), in tudi pomembna vprašanja na posameznih kulturno-umetniških področjih ter radikalno in učinkovito postavlja vprašanja, hkrati pa ponuja tudi odgovore v smeri možnega razreševanja teh problemov.

kakršna koli jasno začrtana kulturna politika. Ker takšne kulturne politike v Sloveniji ni bilo možno ugotoviti, so se evropski ocenjevalci odločili za oris družbeno-političnega okvira, znotraj katerega naj bi se takšna kulturna politika šele oblikovala.

Poskušala bom povzeti tiste najbolj pomembne značilnosti oziroma oceno sedanjega stanja na področju kulturne politike v Sloveniji, tako kot so jih definirali evropski eksperti, in te ugotovitve primerjati z izsledki, postopki in oblikami ravnanja in usmerjanja projekta EMK – Ljubljana 97 v času od 1. 3. 1995 do 1. 3. 1996.

1.

Prvič so se potji avtoritarne reorganizacije in preusmeritve strokovno in programsko začrtane avtonomnosti projekta Evropski mesec kulture – Ljubljana 97 (EMK – Ljubljana 97) pokazale, ko je župan Mestne občine Ljubljana

(MOL) dr. Dimitrij Rupel s podporo mestne kulturne administracije povabil direktorje poglavitnih kulturnih institucij v mestu Ljubljana na 3. plenarno sejo PS – EMK Ljubljana 97, da bi zaščitil, kot je zagovarjal to dejanje *“legalnost projekta”*. Pri tem pa so, pa naj se sliši še tako paradoksalno, nacionalne kulturne institucije imele v Programskem svetu EMK – Ljubljana 97 vsaj po enega ali celo več predstavnikov teh institucij, sicer ne direktorjev, ampak visoko cenjenih strokovnjakov, zaposlenih v teh nacionalnih kulturnih institucijah.

Nacionalna kulturna politika v Sloveniji je kot v večini evropskih državah osrediščena na delo nacionalnih kulturnih institucij; te porabijo večino javnih sredstev, hkrati pa tudi sredstva za posebne namene. (Prim. Wimmer, 1996, str. 35.) Paradoks je tudi, da kulturne institucije, ki dobivajo zagotovljena sredstva za svoje redno preživetje in program, konkurirajo še s posebnimi projekti in se potegujejo za preostala sredstva skupaj z neodvisnimi institucijami. Evropski eksperti pravijo, da gre za atavizem, ki ni samo arbitraren, pač pa nepravičen, saj se, institucije, stoodstotno oskrbljene z državnimi sredstvi za svoj redni program in delovanje, potegujejo še za za tista preostala sredstva s svojimi posebnimi programi na enak način in z enakimi pravicami kot eksperimentalne in neinstitucionalne iniciative.

Prav zato je sprememba, izhajajoča iz koncepta programa projekta EMK – Ljubljana 97, ki ni favoriziral institucije per se, pač pa je izhajal iz programov in ciljev celotnega projekta, *“terjala”* reorganizacijo in obstrukcijo ter avtoritarno ravnanje MOL v zvezi s projektom. (Prim. Wimmer, 1996, str. 36.) In še več, kot je zapisano v Poročilu, je potr-

Gostovanje tuje skupine (konkreten predlog bo podan v kratkem)

-3-

3.) Prireditveni sklop promocije elektronske glasbe

Ker je zastopanost elektronske glasbe v ustvarjalnosti slovenskih skladateljev pa tudi v koncertni ponudbi preskromna, naj koncerte te glasbe spremlja še nekaj dodatnih promocijskih aktivnosti. Organizirali bi okrogle mize in seminarje o položaju elektronske gasbe pri nas in v svetu, o odmevnosti in zastopanosti elektronske glasbe, pa tudi o novih tehnikah, pristopih, programih in opremi elektronskih studiev. Povabili bi nekaj strokovnjakov in predstavnikov studiev, ki bi sodelovali na okroglih mizah ter predstavili produkcijo studiev. Referate je nujno objaviti dvojezično (angleško, slovensko).

Koncertni del bi bil deloma informativen, deloma pa bi ga popestrili z vključevanjem scenskega elementa, giba, glasbenega teatra etc.

Podajam še predlog za samo otvoritev projekta:

Začetek prireditve bi otvoril t.i. koncert zvonov mesta.

S takimi projekti se ukvarja g. Lorenzo (podatki so dosegljivi). V projekt so vključeni vsi zvonovi cerkva, na katerih se izvaja točno določena "skladba". Na ta način so se že odpirale prireditve ali praznovanja obletnic evropskih mest. Tu pa bi na originalen način opozorili na preznost prireditve, na njeno vpetost in odvisnost od našega tre nutka, kraja, mesta.

EVROPSKI MESEEC KULTURE - LJUBLJANA 97
PROGRAMSKO POLJE RESNA GLASBA

PREDLOG PROGRAMSKEGA POLJA ZA EMK


Člani programskega polja Resna glasba so na svoji 2. seji dne 8.9.1995 sprejeli osnovna izhodišča za področje resne glasbe v okviru EMK - Ljubljana 97. Pri pripravi predloga so sodelovali: Kaja Šivic, Mitja Vrbovnik Smrekar, Strečko Meh, Veronika Brvar, Brina Jež, Klemen Ramovš in Tomaž Bole.

Sklepi:

1. K sodelovanju v programskem polju se povabita še Tomaž Faganel in Borut Smrekar.
2. Na področju resne glasbe načrtujemo naslednje prireditve:
 - sodobna operna predstava - noviteta
 - trije simfonični koncerti
 - mladinski simfonični koncert
 - mladinski koncert komornega orkestra
 - vsak dan EMK dva glasbena dogodka (od učniških nastopov in koncertov do koncertov v novih in starih koncertnih ambienah v Ljubljani
 - glasbene delavnice
3. Pri programskem načrtovanju bomo upoštevali naslednje:
 - rdeča nit bo Ljubljana - izvajale se bodo skladbe, ki so bile napisane v Ljubljani ali posvečene našemu mestu
 - prizadevali si bomo za čimveč svetovnih krstnih izvedb
 - naročili bomo nekaj novih skladb
 - poudarek bo na mladih, tako pri skladateljih kot pri izvajalcih
 - k sodelovanju bomo pritegnili najboljše slovenske in tuje glasbenike
 - koncerti bodo kombinacija slovenskih in tujih izvajalcev s poudarkom na izmenjalnih koncertih v deželah in krajih, od koder bodo izvajalci
 - na vseh koncertih bo obvezna izvedba vsaj enega slovenskega dela
 - v programu bomo posvetili pomembna del tudi elektronski glasbi
4. Na področju založništva bomo izdali CD ploščice in video kasete s posnetki
 - slovenske sodobne glasbe (promocijska izdaja, ki bo izšla pred začetkom EMK)
 - najboljših izvedb, snemanih na koncertih v okviru EMK (izid po zaključku EMK)
5. Z zavedanjem do pomena glasbe kot mednarodno izredno prodornega medija, ki pokriva celotno avdio-vizuelno področje, upoštevajoč močno tradicijo v glasbenem življenju mesta Ljubljane in pomanjkanje poudarka na sodobni glasbeni ustvarjalnosti v današnjem trenutku, želimo postaviti ob EMK področju resne glasbe tisto mesto, za katerega menimo, da si ga nedvomno zasluži. EMK je naša priložnost, da Ljubljani vrnemo tisti ugled in blišč, ki ga je v glasbenem svetu nekčaj že močno uživala.
6. Groba ocena stroškov za izvedbo predloženega programa je po današnjih cenah 85.000.000,00 SIT.
7. Koordinator programskega polja je Tomaž Bole.

V Ljubljani, 8.9.1995

Zapisal: Tomaž Bole



ditev direktorja posamezne kulturne institucije tisti edini nadzorovalni ključ, ki ga ima na voljo država pri nadziranju nacionalnih kulturnih institucij – *“Občutek imamo, kot da država plačuje za neodvisnost teh institucij.”* (Wimmer 1996, str. 36.)

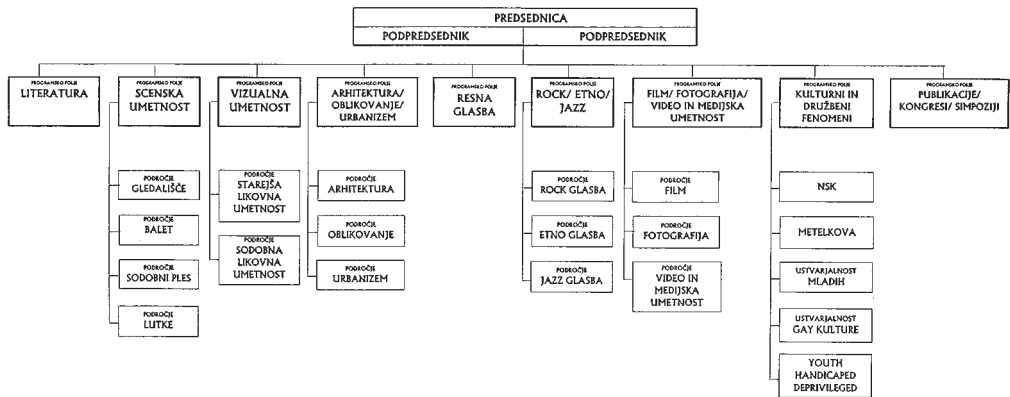
Čeprav ima vsaka institucija v svoji sestavi svet, ki je sestavljen tripartitno (eno tretjino članov nominira država, drugo tretjino delavci, tretjino združenja od javnega interesa), ugotavlja Wimmer, da nobeden od teh svetov, po besedah samih institucij, ni funkcionalen; imajo zgolj reprezentativno funkcijo. Zato nastavljeni direktorji in za nedoločen čas zaposleno osebje v institucijah ni odgovorno nikomur, le morda, kot poudarja evropsko poročilo,

tretji sili – medijem. Institucije so tudi precej nefleksibilne, ko gre za zamenjavo zaposlenih (prim. Wimmer, 1996, str. 36), toda kar se tiče njihovih aktivnosti, se jim ni treba poudrežati nobeni politiki kulturnega planiranja. Institucijam ni treba sodelovati med seboj, pa čeprav delujejo na istem področju, in prav tako ne koordinirati svoje dejavnosti. Evropski eksperti poudarjajo, da so umetniki in kulturni delavci, ki delajo v kulturnih institucijah, med najbolj privilegiranimi zaposlenimi v Sloveniji, da imajo *“dosmrtno”* zaposlitev, ki jo podpirajo tudi različna združenja. Zato se implementacija bolj profesionalnih menedžerskih metod in bolj fleksibilnih zaposlitvenih shem na kulturnem področju ne more uveljaviti.

Poročilo evropskih ekspertov poudarja, da se, čeprav si kulturne institucije kar najbolj prizadevajo, da bi bil tranzicijski prehod v kulturi čim manj boleč, domnevno zelo veliko javnega denarja vlaga v kulturne institucije, ne pa v kulturni

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA
EVROPSKI MESEC KULTURE (EMK - LJUBLJANA 97)

PROGRAMSKI SVET

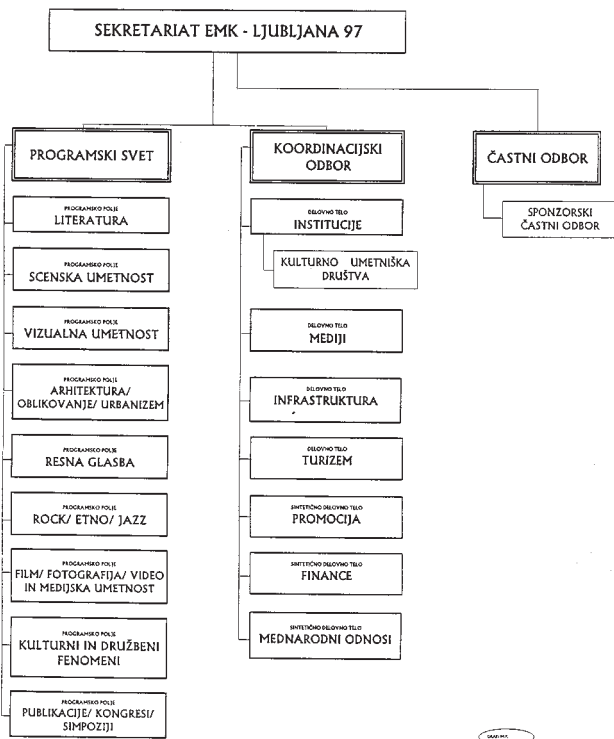


razvoj. (Prim. Wimmer, 1996, str. 37.) Slovenska nacionalnost se je definirala s kulturo ali z lagodnim in udobnim življenjem kulturnih institucij. (Prim. Wimmer, 1996, str. 44.) In obratno, kot je zapisal Wimmer, "če skušaš spremeniti okvir teh institucij, to pomeni, da skušaš uničiti Slovenijo." (Wimmer, 1996, str. 44.) Druga verjetna zadeva je, da te institucije delujejo tako, da zagotavljajo dosmrtno zaposlitev.

Zato je, po skupini evropskih poročevalcev, tudi način financiranja institucij izjemno zanimiv, saj se zdi, da se institucije ne financirajo po programu, pač po številu zaposlenih, "zato ne preseneča interes direktorja takšne institucije, da ima čim večje število zaposlenih." (Wimmer, 1996, str. 45.) Evropski eksperti poudarjajo, da je socialna varnost zaposlenih v institucijah pomemben dejavnik v kulturi. Z druge strani pa je to tudi oblika stagnacije razvoja družbe, kajti take države se lahko spremenijo v oaze "provincializma". (Wimmer, 1996, str. 47)

Usmeritev celotnega projekta EMK – Ljubljana 97 iz prvotno avtonomnega v integralistični koncept, kot je napovedal eden od direktorjev ene od nacionalnih institucij na 3. plenarni seji Programskega sveta EMK – Ljubljana 97 oktobra 1995, je torej bila možna prav na podlagi te mreže odnosov in pozicije kulturnih institucij znotraj mehanizmov delovanja kulture in infrastrukture v Sloveniji, oz. prav to ozadje je zahtevalo spremembo avtonomističnega koncepta v integralističnega; župan in njemu vdane

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA
EVROPSKI MESEC KULTURE - LJUBLJANA 97 (EMK - LJUBLJANA 97)



mestne strukture so s pozneje posebej za to priložnost animiranimi oz. pogodbeno zaposlenimi delavci odpravili prvotno načrtan koncept projekta. To pa je bilo izpeljano z najbolj avtoritarnimi obzori delovanja, ki so bili v teh okoliščinah tudi v celoti sprejeti. Sicer pa, kot je pokazala Wimmerjeva analiza, se podobno godi tudi svetom institucij, ki naj bi usmerjali delo institucij.

Šesterici se je posrečilo identificirati in produktivno uporabiti prav trenutke ambivalence in strahu, ki so se pojavljali v avtoritarnih obzori in praksah mestne občine v tem obdobju postsocializma; onkraj enostavnega razlikovanja in z analizo teh avtoritarnih praks je možno proizvesti preformulacijo

konceptov kot so kultura, kulturna politika itd. Kot je povedal Homi K. Bhabha, totalitarne kulture artikulirajo svoja protislovja z nenehnim paranoičnim raziskovanjem svojih lastnih mej oblasti (Prim. Hall in Wortham, 1996, str. 61). Te kulture mislijo, da so njihove meje oblasti kršene, prekoračene, tako da morajo uporabljati vedno več drastičnih ukrepov. Obstrukcija projekta je najprej šla v smeri vedno večje fragmentacije sprejetega poglobljenega programskega telesa in koncepta projekta EMK – Ljubljana 97, temu so sledili vse bolj drastični in očitni ukrepi v smislu prekoračitve oblasti, ki so se končali v popolnem izbrisu vseh instanc za oblikovanje programa (razpustitev PS in PO EMK – Ljubljana 97). Na te postopke lahko gledamo, kot poudarja Bhabha, kot na vse večjo totalizacijo oblasti. Po drugi strani pa pomenijo pričujoče aktivnosti šesterice – dokumentiranje, analiziranje in sintetiziranje postopkov povečane totalizacije oblasti, ki jih zaznavamo pri MOL in

drugih dejavnikih oblikovanja kulture v Sloveniji – obliko detektiranja novih avtoritarnih struktur, ki se v teh primerih izvajajo oziroma oblikujejo v postsocializmu.

In če vseskozi poučujemo formalno igro pravil, postavljenih v zvezi z EMK – Ljubljana 97, ki jih je MOL iz dneva v dan avtoritarno kršila in zanikala, ter to povežemo z demokracijo, to ne pomeni, da je demokracija brez "vodje". Demokracija se ne loči od avtokracije po tem, da v nasprotju s slednjo ne pozna vodje – župana. Pač pa se demokracija in avtokracija ločita po načinu izbire svojega vodje; kar naredi vodjo za vodjo (župana za župana) v demokraciji, ni substanca, pač pa gola forma. Za to funkcijo ga določi zakon, popolnoma formalen postopek, in ne njegova substanca, kakor je to v avtokraciji. (Prim. Šumič-Riha, 1996, str. 23.) Ali drugače rečeno, v nasprotju z avtokracijo, ki strukturno funkcijo izjeme legitimira s skritim zakladom, ki naj bi tičal v vodji, demokracija reducira vodstveno funkcijo zgolj na mesto v strukturi, na učinek diskurzivne vezi. Ključno pri tem je vprašanje razmerij. In prav na ta razmerja sta pozabila MOL in župan.

Razkroj projekta EMK – Ljubljana 97 je, blago rečeno, oblika "državnega udara" v kulturi v smislu popolnega absolutiziranja in privatiziranja mesta odločanja o njej. To hkrati postavlja novo paradigmo funkcioniranja države in civilne javnosti in pomeni obrat dosedanjega delovanja letih na Balkanu: namesto tega, da bi rekli, da je tisto, kar se dogaja na Balkanu, posledica ponorele civilne javnosti, ki kar najbolj potrebuje državo in njene formalne strukture, za uvedbo reda na to področje, je metodologija uničevanja

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
Evropski mesec kulture - Ljubljana 97
Trubarjeva 5
61000 Ljubljana
Tel.: (061) 213 731 / 131 41 79
Fax.: (061) 131 41 79

Št.: 40/95
Dat.: 11. april 1995

PROJEKT EVROPSKI MESEC KULTURE - LJUBLJANA 97

Spoštovani g. župan, dr. Dimitrij Rupel!

Dovolite, da se Vam zahvalimo, da ste nas kljub obilici dela tako prijazno sprejeli, kar je najpomembnejše, prisluhnili postopkom priprave projekta Evropski mesec kulture - Ljubljana 97. Veseli nas, da ste pripravljene projekt vzeti pod svoje okrilje, četudi je bil prejeto in sprejet v okviru delovanja prejšnje mesne skupščine.

Glede na to, da ste v pogovoru omenili, da bi projekt lahko uvrstili med prioritete projekte na področju kulture, umetnosti, turizma in promocije Ljubljane na sploh v evropskem kontekstu, Vam posredujemo natančne programske in finančne elemente za pripravo in realizacijo projekta v okviru mestne uprave. Prav tako ste predlagali, da bi ga predstavili predsedniku vlade R Slovenije, dr. Janezu Drnovšku in ga hkrati povabili, da tudi Republika Slovenija finančno sodeluje pri realizaciji tega zahtevnega in pomembnega projekta. Vaše sodelovanje nam bo v veliko pomoč, ko se bomo v naslednjih dneh najavili na pogovor pri dr. Drnovšku.

Posredujemo Vam ves zahtevani material: izhodišča, program in finančno strukturo, kar je Programski svet EMK-Ljubljana 97 pripravil v prvi fazi intenzivnega dela.

Prosimo Vas, da projekt EMK-Ljubljana 97 obravnavate kot projekt mesta Ljubljana in obenem Vaš projekt, ter da ob predstavitvi projekta dr. Drnovšku posebej izpostavite finančno strukturo projekta, ki smo jo ocenili v vrednosti 350 mio SIT. To finančno strukturo bi bilo treba v razmerju 50% Mesto : 50 % Republika vgraditi v finančno poslovanje mestne in republiške uprave, in to tako, da ta sredstva ne bodo bremenila rednega programa na področju kulture in umetnosti, ampak se bodo črpala iz posebnih sredstev, namenjenih za realizacijo prav tega projekta. V nasprotnem primeru bi projekt, namesto da bi Ljubljano obogatil in jo promoviral v Evropi in svetu, popolnoma ubojožal ljubljansko in slovensko kulturno umetniško produkcijo.

Za vsa nadaljna vprašanja in informacije smo Vam vselej na voljo, hkrati pa se obvezujemo, da Vas bomo o poteku projekta redno obveščali. Za nadaljevanje priprav projekta pa je potrebno takojšnje zagotovilo tako Mesta kot Republike, da bodo ta sredstva v celoti odobrena glede na navedeno dinamiko porabe ter nakazana na poseben žiro račun projekta v okviru Mesta Ljubljana.

S spoštovanjem,

Mojca Kumerdej
Glavna koordinatorica
Evropski mesec kulture - Ljubljana 97

Marija Gržinić
Predsednica Programskega sveta
Evropski mesec kulture - Ljubljana 97

Priloga:

- Gradivo št. 1: Izhodišča, finančna struktura in program projekta

Dodatno gradivo:

- Gradivo št. 0: Zgodovina projekta in organizacijska shema

projekta EMK – Ljubljana 97 zgodovinska oblika *“ponorele države”* oziroma njenih konstitutivnih mestnih struktur, ki si ji sedaj, pa čeprav brez politične moči, postavlja nasproti strokovna javnost. Toda ta angažma šesterice se ne bo iztekel v nove institucionalne forme. Ta politični angažma odpira vprašanja obstoječih konfiguracij oblastniških odnosov in je poskus instituirati nove konfiguracije kulturno-političnega delovanja posameznika in skupnosti. Angažma šesterice je onemogočil politiki popolno totalizacijo odločanja in ustvarjanje popolno netransparentnega reda; ta angažma je morda vnesel v politiko institucij, države in političnega sistema zdravo mero ponižnosti. (Prim. Arditi, 1994, str. 23.)

2.

Zanimivo pri tem je, da tedanje Ministrstvo za kulturo RS, čeprav soorganizator celotnega projekta (projekt EMK – Ljubljana 97 ni bil sprejet samo na mestni ravni, ampak je bil potrjen tudi na državni), ni reagiralo ob obstrukciji projekta.

Ena od značilnosti nove slovenske države je transformacija prejšnjih 62 administrativnih mestnih regij v lokalne skupnosti, samostojne pravne osebe, ki jih je zdaj 147. Toda tisto, kar je bistveno in kar poudarja evropsko poročilo ter je omenjeno v slovenskih uradnih dokumentih, je, da *“razdvojitve kompetenc med nacionalnimi in mestnimi oblastmi ni še končana in prav tako mestna administracija, ki je v službi mestnih svetov in opravlja naloge za župana, ne samo da ni v popolnosti oblikovana, pač pa tudi nima jasno izoblikovanih nalog.”* (Wimmer, 1996,

str. 21.) Zato medmestno sodelovanje ter sodelovanje med mestom in državo ter mestnimi in državnimi oblastmi, ne poteka zadovoljivo. (Prim. Wimmer, 1996, str. 21.) Tudi funkciji mestnega sveta in župana sta povsem nekoordinirani, obe strukturi sta izvoljeni na neposrednih volitvah in obe delujeta tako, da nobena ne sme vplivati na drugo. Evropska raziskovalna skupina je bila presenečena, ker med zelo natančno opredeljenimi mestnimi nalogami ni bilo ene, ki bi zagotavljala skrb za ustrezno kulturno infrastrukturo (Prim. Wimmer, 1996, str. 21). V zakonu ni natančne razmejitev oblasti med državo in mestom; evropski poročevalci opozarjajo, da je mogoče v tem primeru govoriti o starem načinu razmišljanja, v okviru katerega je prišlo do abstraktnega premika od ekstremnega centralizma k ekstremnemu decentralizmu, ob tem pa niso bile ustrezno in učinkovito razdeljene kompetence, ki bi omogočale nove oblike vertikalnega in tudi horizontalnega sodelovanja, s tem pa uspešno reševanje konkretnih problemov (Prim. Wimmer, 1996, str. 22). To pa ima posledice tudi za financiranje kulturnih institucij, država jih ustanavlja, mesto financira, toda nobena od navedenih instanc pa nima, kot poudarjajo evropski eksperti, nadzora nad načinom uporabe sredstev v kulturnih institucijah. Zato poudarjajo, da tudi nove institucionalne strukture ne bodo mogle uspešno delovati, ne da bi bilo poprej odpravljeno anarhično stanje nesodelovanja med mestom in državo.

Posebej zanimiva je analiza kulturnih nalog mesta; te niso, kot so zapisali evropski eksperti, opredeljene z zakonom in prav zato ni možno jasno razdeliti kompetenc med

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
Evropski mesec kulture – Ljubljana 97
Trubarjeva 5
61000 Ljubljana
Tel.: 061/ 213 731, 125 42 66
Fax.: 061/ 131 41 79

Dat.: 5. julij 1995
Št.: 81/95

ZAPISNIK
2. PLENARNE SEJE PROGRAMSKEGA SVETA
PROJEKTA EVROPSKI MESEC KULTURE – LJUBLJANA 97

Seja je bila 30. junija 1995 v Mali sejni dvorani na Magistratu, Mestni trg 1.

Prisotni: Marina Gržinič, Tomo Virk, Andrej Blatnik, Nevenka Koprivšek, Mojca Kreft, Blaž Lukan, Stane Bernik, Peter Skalar, Brina Jež, Mitja Vrhovnik Smrekar, Igor Vidmar, Diana Anđželić, Srečo Dragan, Brane Kovič, Jelka Stergel, Lara Štrumej, Marko Hren, Katra Mirovič, Brane Mozetič in Mojca Kumerdej, Daša Hribar, Davor Buinjac.

Dnevni red:

1. Seznanitev z opravljenimi dejavnostmi v času med 1. in 2. plenarno sejo EMK – Ljubljana 97
2. Aktivnosti, ki jih je treba opraviti do prihodnje seje, ki bo predvidoma septembra
3. Razno

Dnevni red je bil sprejet brez pripomb, prav tako tudi zapisnik 1. plenarne seje.

1. Seznanitev z opravljenimi dejavnostmi v času med 1. in 2. plenarno sejo EMK – Ljubljana 97

Predsednica Programskega sveta, ga. Marina Gržinič je seznanila člane z dejavnostmi, ki so bile opravljene v času med 1. in 2. plenarno sejo Programskega sveta EMK – Ljubljana 97.

Ga. Branka Lovrečič je konec aprila odstopila s funkcije vodje projekta EMK – Ljubljana 97, ki jo je v letu 1995 opravljala po pooblastilu župana. Po njenem odstopu se je 17. maja 1995 ožja konceptualna skupina Programskega sveta sestala s predsednikom Državnega zbora R Slovenije, g. Jožefom Školčem. Predstavniki Programskega sveta so g. Jožefa Školča seznanili s projektom EMK – Ljubljana 97, pogovori so potekali o možnostih financiranja projekta iz državnih in mestnih proračunskih virov ter gospodarskih in drugih virov.

Predsednica programskega sveta, ga. Marina Gržinič in glavna koordinatorica, ga. Mojca Kumerdej sta se sestali z g. županom, dr. Dimitrijem Ruplom in direktorjem Mestne uprave, g. Janezom Sodrznikom. Pogovor je tekel o višini sredstev projekta EMK – Ljubljana 97 (20 mio SIT) znotraj proračuna Mestne občine Ljubljana ter o organizacijski strukturi projekta. Člani polja Likovna umetnost so se 18. maja 1995 sestali z namenom, da bi z g. Zoranom Kržišnikom, članom tega polja in hkrati direktorjem Mednarodnega grafičnega bienala terminsko uskladili obe prireditvi. Sklenjen je bil dogovor, da se začetek projekta EMK – Ljubljana 97 prestavi v zadnji teden aprila. V tem času bi se začel tudi likovni program, ki bi se v glavnih prizoriščih za sodobno likovno umetnost (Moderna galerija, Cankarjev dom, Tivolski grad) zaključil zadnji teden v maju. Ožja skupina Programskega sveta na oblikovanju koncepta.

G. Župan, dr. Dimitrij Rupel in direktor Mestne uprave, g. Janez Sodrznik sta po odstopu ge. Branke Lovrečič predlagala vodstvo projekta glavni koordinatorici, ge. Mojci Kumerdej. Na mesto vodje projekta se je samoiniciativno prijavil tudi g. Tomaž Bole, koordinator polja Resna glasbe. G. Tomaž Bole je na predlog ge. Marine Gržinič in ge. Mojce Kumerdej pripravil predlog vodenja projekta, ki je bil poslan v obravnavo vsem koordinatorjem projekta.

državnimi in mestnimi oblastmi. Posamezne mestne ustanove, ki se ukvarjajo s kulturo, nimajo nobenih skupnih standardov. Rezultat tega je velika zmeda glede odgovornosti in obveznosti, mestne in državne ustanove ne ponujajo zadovoljivih rešitev. (Prim. Wimmer, 1996, str. 33.) Ko pa pride do sodelovanja, posebej državne ustanove ne vztrajajo pri dogovorjenih načelih vzajemnosti. Zato evropski eksperti poudarjajo, da lahko preseže slabosti mestne kulturne politike in njeno neizpolnjevanje obveznosti pri skupnih projektih samo jasna kulturna politika. V dosedanjih razmerah je nemogoče, da bi bili uporabljeni ukrepi, ki naj bi vzpodbudili mestne ustanove k promociji kulturnih aktivnosti. Kultur-

ne ustanove so v takšnem položaju postale javni zavodi, zaposleni pa državni uslužbenci. Kulturne ustanove so se dobesedno čez noč organizirale kot javni zavodi. (Prim. Wimmer, 1996, str. 15). Po drugi strani je država ustanoviteljica okrog dvajsetih javnih kulturnih institucij, finančno pa podpira tudi nekaj takšnih, ki jih je ustanovilo mesto.

Takšna razlaga "sodelovanja" med mestom in državo je torej odgovor na vprašanje, zakaj Ministrstvo za kulturo, ki naj bi bilo soorganizator projekta EMK – Ljubljana 97, sploh ni reagiralo na to, da ga je MOL obstruirala. Še več, po ugotovitvah o delu ministra za kulturo, ki so jih izoblikovali evropski eksperti, je ministrovsko delo uresničevanje želj individualnih kulturnih institucij. (Prim. Wimmer, 1996, str. 27.) Te, kot je zapisano v ekspertizi, dobivajo vsa državna sredstva, tako da pravzaprav nič ne ostane za razvoj novih kulturnih perspektiv. (Prim. Wimmer, 1996, str. 27.) To je tudi razlog za to, da minister za kulturo ne more delovati

tako, da lahko zastopa ali lansira nove pobude ali razvije sodobne prvine na posameznih kulturnih področjih. Minister je bil, če se referiramo na EMK – Ljubljana 97, v vlogi ohranjevalca kulturne dediščine, hkrati pa tudi organizacijsko podedovanih struktur. (Prim. Wimmer, 1996, str. 27.) Vse to je po Wimmerju povzročilo, da je bil kulturni minister brez jasnega kulturno-političnega profila.

Nacionalni kulturni svet pri vladi RS naj bi realiziral Nacionalni kulturni program. Glede na to so evropski eksperti zapisali, da čeprav je prav po zaslugi Ministrstva za kulturo in njegovega aparata bilo mogoče, da je večina pomembnih kulturnih operacij stekla tudi v času tranzicije, pa Ministrstvo za kulturo in druge državne institucije niso naklonjene novim usmeritvam v kulturni politiki, ampak se zavzemajo za ohranjanje statusa quo. (Prim. Wimmer, 1996, str. 29.) Poglavitno vprašanje, ki se zastavlja evropskim ekspertom, je vprašanje: čeprav se zdi kulturna administracija izurjena v razdeljevanju sredstev, kdo je tisti, ki odloča o dodelitvi preostanka sredstev – posebnih namenskih sredstev, ki so na voljo na Ministrstvu za kulturo, kdo nadzoruje programe in aktivnosti vsaj pomembnejših nacionalnih kulturnih institucij, ki jih prav to ministrstvo financira? (Prim. Wimmer, 1996, str. 30–31.)

Če smo določili razloge oziroma predstavili sliko ozadja, na katerem je bilo šele možno izvesti obstrukcijo projekta EMK – Ljubljana 97 (čezmerna institucionalizacija, popolna kaotičnost kompetenc in obveznosti do določenih projektov med mestom in državo itd.), se le moramo vprašati, kako se je vendarle MOL posrečilo sodobno koncipiran osnutek programa projekta EMK – Ljubljana 97, ki ga je

Po sprejemu statuta Mestne občine Ljubljana sodi projekt EMK – Ljubljana 97 kot samostojen projekt v oddelek za kulturo in raziskavo, ki ga vodi mag. Daša Hribar.

Ga. Mojca Kumerdej je sprejela predlog g. župana, dr. Dimitrija Rupla in direktorja Mestne uprave, g. Janeza Sodrznika in prevzela vodenje projekta. Ob tem se je direktor Mestne uprave, g. Janez Sodrznik strinjal z njenim predlogom, da se pri projektu pogodbeno zaposlita še dve osebi, in sicer ga. Metka Vedlin kot finančna svetovalka in planerka in še ena oseba kot strokovna sodelavka; ga. Metka Vedlin naj bi bila v projekt vključena s pogodbo o poslovnem sodelovanju preko zavoda Retina.

Ga. Marina Gržinič, g. Tomaž Toporišič, ga. Nevenka Koprivšek in ga. Mojca Kumerdej so se konec maja v Ljubljani sestali z g. Travorjem Daviesom, direktorjem Evropske prestolnice kulture – Koepenhagen 1996. G. Travorju Daviesu je skupina predstavila projekt, ga seznanila z organizacijsko strukturo in finančnimi vprašanji, dogovorjeno pa je bilo tudi, da mu ga. Mojca Kumerdej pošlje angleški prevod Izhodišč in programskih predlogov Programskega sveta. G. Travor Davies je projekt podprl in obljubil pomoč z nasveti pri organizaciji in finančni izpeljavi projekta.

1. Sklep:

Vzpostavitev organizacijske strukture: Člani Programskega sveta niso imeli pripomb, da projekt EMK – Ljubljana 97 odselej vodi Mojca Kumerdej, glavna koordinatorica projekta. Prav tako so se strinjali z njenim predlogom, da sestavi svojo ekipo, ki bo projekt EMK – Ljubljana 97 izpeljala finančno, organizacijsko in koordinacijsko.

Člani programskega sveta niso imeli pripomb na to, da se za potrebe realizacije projekta takoj pogodbeno zaposlita strokovna sodelavka in pa ga. Metka Vedlin kot finančna svetovalka in planerka, ki bo pri projektu sodelovala s pogodbo o poslovnem sodelovanju preko zavoda Retina.

2. Sklep:

Člani Programskega sveta so se strinjali, da se projekt EMK – Ljubljana 97 terminsko uskladi z Mednarodnim grafičnim bienalom, in sicer, projekt EMK – Ljubljana 97 bo potekal od zadnjega tedna aprila do začetka junija.

2. Aktivnosti, ki jih je treba opraviti do prihodnje seje, ki bo predvidoma septembra

Ga. Marina Gržinič in ga. Mojca Kumerdej sta predstavili aktivnosti do 3. plenarne seje programskega sveta:

Glede na pripombe na junijskih sejah Mestnega sveta ga. Marina Gržinič in ga. Mojca Kumerdej s projektom seznanita mestne svetnike in še posebej odbor za kulturo Mestnega sveta.

Vzpostavi se organizacijska struktura projekta EMK – Ljubljana 97 znotraj mestne uprave ter sklene pogodbe s posameznimi sodelavci za naloge, določene v organizacijski strukturi.

Pri projektu se pogodbeno zaposli še go. Metko Vedlin in strokovno sodelavko oz. poslovno sekretarko.

Po sprejemu proračuna MOL za leto 1995 se sklenejo avtorske pogodbe s člani programskega sveta in izplačajo honorarji za opravljeno delo.

Do 1. septembra 1995 se izdela osnutek elaborata, ki ga pripravi ga. Marina Gržinič in ga. Mojca Kumerdej. Osnutek elaborata se predloži članom Programskega sveta, ki podajo svoje pripombe. Temu sledi razprava o elaboratu na 3. plenarni seji programskega sveta.

Po potrditvi elaborata skupina članov Programskega sveta (g. Janez Bernik, g. Peter Skalar, g. Brane Kovič, g. Srečo Dragan ter ga. Marina Gržinič in ga. Mojca Kumerdej) pripravi predlog razpisa in izpelje natečaj za celostno podobo projekta EMK – Ljubljana 97.

Razpis bo v medijih objavljen po 1. oktobru..

V začetku jeseni (po 1. oktobru) se skliče tiskovno konferenco, na kateri se predstavi projekt EMK – Ljubljana 97.

Jeseni se o projektu obvesti tudi vse kulturne institucije.

Člani Programskega sveta so se strinjali, da se namesto izraza programski razpis uporabi termin vabilo k sodelovanju, ki bo oblikovan na osnovi jasno opredeljenih programskih smernic. Vabilo k sodelovanju bo v medijih objavljeno oktobra 1995.

3. Razno

Programskemu svetu EMK – Ljubljana 97 se je predstavila načelnica oddelka za kulturo in raziskavo, ga. mag. Daša Hribar.

pripravil PS EMK – Ljubljana 97, tako lahko *“konsenzualno”* zamenjati. Razlog za to je v zadevi, ki so jo evropski eksperti formulirali tako: navkljub deklariranemu in uravnoteženemu razvoju med tradicijo in inovativnostjo (tako vsaj je bil zasnovan v prvem uradnem dokumentu neodvisne države Slovenije) je bilo v praksi drugače, sodobni razvoj je kmalu izginil iz kompetenc kulturne politike v okviru Ministrstva za kulturo RS, največja skrb se je začela namenjati ohranjanju kulturne dediščine; to je postalo bolj pomembno kot sodobna umetnost in kultura.

Pri celotni operaciji obstrukcije projekta EMK – Ljubljana 97 torej ni šlo za *“uničenje”* neodvisne kulturne scene, saj je bila ta v zadnjih

petih letih, kot ugotavlja evropsko poročilo, deležna tako sistematičnega uničevanja, preimenovanja, vsrkavanja in finančnega discipliniranja, da se mestnim oblastem in političnim skupinam, ki jo nadzorujejo, ni bilo treba ukvarjati z njo, posebej, ker bo ta lahko v okviru projekta EMK – Ljubljana 97, kakor je zdaj že možno sklepati, opravila vlogo demokratičnega paravana (naj cveti tisoč cvetov) za različne politične mahinacije, družinska zaposlovanja in finančne transakcije v mestu. Gre pravzaprav za še bolj dramatičen udarec slovenski kulturi za obrat od inovativnosti in eksperimentalnosti v kulturi in umetnosti, ki ni izključno vezana na neodvisno sceno, v tradicionalno, meščansko pojmovanje sodobne umetnosti.

Pomen alternativne kulture ali subkulturnega dogajanja v osemdesetih v Ljubljani, ki ni pomenilo samo privzema mednarodnega dogajanja na področju kulture, pač pa predvsem razvoj slovenske kulture in njeno primerjavo z

mednarodnimi trendi, dogajanji in kontekstom, se je izgubil. (Prim. Wimmer, 1996, str. 25, in Gržinič, 1996, str. 10.) Vzrok za to ni bil samo spremenjen politični in ekonomski kontekst, ki je v neodvisnem obdobju poslabšal možnosti za obstoj in delovanje alternativne kulture. (Prim. Wimmer, 1996, str. 25, in Gržinič, 1996, str. 14–15.) Temu je treba prišteti tudi drugačno usmeritev v kulturni politiki Slovenije po osamosvojitvi v devetdesetih letih; namesto napovedanega ravnotežja v razvoju (prim. Gržinič, 1996, str. 19–20), ki naj bi zagotovilo vsem umetnikom in institucijam, ki so bili v prejšnjem sistemu zapostavljeni, enake možnosti za razvoj, se je vzpostavljalo ravnotežja med tradicijo in inovacijo. (Prim.

Wimmer, 1996, str. 25.) In prav ta zasuk, ki ne pomeni, kot ugotavlja Wimmer, enakih pravic za procese ohranjanja in modernizacije, ampak rajši sugerira, da si je v preteklosti slovenska kultura prizadevala in se razvijala v smeri modernističnih in eksperimentalnih umetnosti, zato se mora zdaj kulturna in umetniška sfera v Sloveniji obrniti k bolj meščanski evropski tradiciji in se usmeriti v razvoj naravne in kulturne dediščine (prim. Wimmer, 1996, str. 25), je med tistimi kriteriji in značilnostmi, ki so omogočili reorganizacijo in izbris sodobnega umetniškega programa projekta EMK – Ljubljana 97. Glede na te evidentirane procese skupina evropskih ekspertov ugotavlja, da je mogoče reči, da je bilo v osemdesetih letih več kulturnih novosti kakor v devetdesetih, v času nacionalne tranzicijske konsolidacije.

Po sesutju osnovnega koncepta EMK – Ljubljana 97 (izoblikovanega leta 1995) bo ta dejansko opravil vlogo nekakšnega manifestativnega zbirnika elitnih in predvsem

Šlo je zgolj za informativno predstavitev ge. Daše Hribar, kajti ga. Daša Hribar je uvodoma povedala, da s projektom EMK – Ljubljana 97 nima nič, saj je projekt neposredno v pristojnosti župana. Predstavitev ge. Hribar je bila smiselna predvsem zato, ker je projekt EMK – Ljubljana 97 kot avtonomen projekt vključen v oddelek za kulturo in raziskavo, katerega načelnica je ga. Daša Hribar.

Zapisala:

Mojca Kumerdej
Glavna koordinatorica
Evropski mesec kulture – Ljubljana 97

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
 Mestna uprava
 Evropski mesec kulture - Ljubljana 97
 Trubarjeva 5
 61000 Ljubljana
 Tel.: (061) 213 731 / 125 33 54
 Fax.: (061) 131 41 79

Št.: 68/95
 Dat.: 3. julij 1995

Spoštovani mestne svetnice in mestni svetniki!

Posredujema Vam nekaj osnovnih informacij o projektu Evropski mesec kulture-Ljubljana 97, ki naj bi vam pomagal pri Vaši osebni odločitvi ob sprejemanju mestnega proračuna

Evropski mesec kulture je vzporedna kulturna prireditev Evropske prestolnice kulture, ki že dobro desetletje poteka v mestih držav članic Evropske unije. Evropski mesec kulture pa je projekt, ki v okviru nove evropske ureditve vključuje tudi evropska mesta in države, ki niso članice Evropske unije.

Evropski mesec kulture - Ljubljana 97, ki bo v Ljubljani potekal od 22. aprila do 15. junija 1997, bo priložnost za predstavitev in mednarodno uveljavitev slovenske kulture in umetnosti. Čeprav bo projekt mednarodno zastavljen in bo v slovensko prestolnico privabil ne le mednarodno publiko, pač pa najpogotneje ustvarjalce sodobne evropske kulture in umetnosti, pa bo predvsem izpostavil ustvarjalnost slovenske sodobne kulture in umetnosti, posebnosti slovenske identitete in hkrati vpetost v evropsko tradicijo in kulturo. Vodilo EMK-Ljubljana 97 je namreč predvsem uveljavitev slovenske kulture in umetnosti ter predstavitev njene specifičnosti v evropskem kontekstu. Gre za izrazito kompleksen projekt, ki skuša povezati različne ravni slovenske kulture, ki se manifestira tako skozi klasične kot sodobne oblike umetnosti in kulture.

Kot ste verjetno seznanjeni, sta kandidatura Ljubljane za nosilko Evropskega meseca kulture uradno podprla tako Mesto Ljubljana kot Republika Slovenija. Leta 1994 je Svet ministrov za kulturo Evropske unije sprejel sklep, da bo Ljubljana organizatorica projekta leta 1997. Decembra leta 1994 je Mesto Ljubljana uradno imenovalo 70 članski Programski svet, ki deluje od 1. marca 1995. V tem času je Programski svet pripravil predlog programa EMK-Ljubljana 97, izhodišča projekta in programske predloge po posameznih področjih.

Finančna struktura projekta je glede na izkušnje mest, ki so za pripravo in izvedbo projekta porabila okoli 2 mio ECU-jec oz. 4 mio DEM, ocenjena na 350 mio SIT.
 Dinamika priliva in porabe sredstev projekta EMK-Ljubljana 97 je torej naslednja:

Leto 1995	- 90 mio SIT
Leto 1996	- 200 mio SIT
Leto 1997	- 60 mio SIT

iz rednega programa institucij zajetih projektov, ki bo vključeval še nekaj zvenceh mednarodnih imen in milostno izbrano peščico t. i. manj elitnih kulturnih projektov, oziroma namesto v sodoben program bo EMK – Ljubljana 97 usmerjen v t. i. meščansko kulturno tradicijo.

Z druge strani evropska ekspertna skupina ugotavlja, da je kljub temu, da se je alternativna ali subkulturna scena iz osemdesetih let izpela, pomen neinstitucionalne kulture v devetdesetih še vedno aktualen, čeprav so se možnosti za njen razvoj radikalno spremenile. Toda kot ugotavlja skupina, čeprav napetosti nastajajo, ker tudi neinstitucionalno sceno financira država, po drugi strani pomeni odpiranje institucij v smeri inova-

tivnih in eksperimentalnih programov edino možnost za preživetja tradicionalnih kulturnih institucij v prihodnosti. (Prim. Wimmer, 1996, str. 50.) Evropski eksperti ugotavljajo, da zaenkrat politično ni pričakovati večjih sprememb v kulturi. Sredstva zanjo znašajo 0,8 % DBP in ta znesek se da lepo primerjati z mednarodnimi standardi. Z druge strani neinstitucionalne kulturne skupine, ki so bile v osemdesetih pomembna vodilna kulturna in tudi politična sila, še vedno ne morejo vzpostaviti recipročnega odnosa s tistimi, ki ustvarjajo kulturno politiko, in s kulturno administracijo. Razmisliti bo treba o tem, da je dosedanje ločevanje oz. simplificirana opozicija med institucionalno in neodvisno kulturo, ki naj bi si samo stali nasproti, preživela; obe imata pravico do enakopravnega položaja in mesta v okviru nacionalnega kulturnega programa. Identiteto kot pravi Ernesto Laclau, je mogoče dojeti samo z njenim izgubljanjem. (Prim. Howarth in Norval, 1994, str. 47.) Hibridizacija

je usoda vseh družbenih identitet v sedanjem času. In ta paradoks obvladuje liberalne institucije: če so zares pluralistične, bodo morale sprejeti koeksistenco vrednot in načel, ki pripadajo drugim skupnostim, celo če so v nasprotju s tistimi načeli, ki so bila v bistvu ustoličenja liberalne države. Z druge strani pa to ne pomeni, kot poudarja Laclau, da se bodo vse težave omenjenih skupin rešile, pač pa le to, da imajo možnost politične artikulacije. To pa hkrati pomeni, po Laclauju, razvijati nove možnosti in oblike identifikacije skupin, zajetih v procesu pogajanja, in s tem bogatenje strategij in taktik, ki so na voljo skupnosti kot celoti, da politično artikulira lastno nezmožnost.

Opisovanje odnosa akademskih institucij v notranjem-zunanjem razmerju je na določen način zelo simplicistično, zato ker vsaka taka institucija konstituira kompleksno ekonomijo procedur, ki v glavnem niso avtonomne, ampak so v odnosu z različnimi drugimi ravnmi ter družbenimi in ekonomskimi procesi. Peter Stallybrass in Allon White sta ponudila dinamično perspektivo tega zunanjega-notranjega razvoja strukture institucij. (Prim. Stallybrass in White, 1986) Povzela sta Bahtinovo teorijo karnevala in jo predstavila v močen model simbolične inverzije: to je oblika premestitve, ki deluje na način simbolične substitucije iz ene domene v drugo. Stallybrass in White trdita, da dualizem "visokega" in "nizkega" kulturnega obrazca (institucije nasproti alternativni ali neodvisni kulturi itd.) strukturira celo vrsto praks, ki organizirajo družbo od začetkov buržoazne družbe do danes. Pravzaprav je ob takih razlikovanjih razredno razlikovanje premeščeno v smer kulturnih razlik kot civilizirano in divje

Sredstva so v prvi vrsti namenjena za realizacijo programov in le v manjši meri za organizacijske potrebe samega Programskega sveta in honorarje njegovih članov. To poudarja predvsem zato, da bi izpostavili racionalno organizacijsko in finančno obliko tega projekta. Kot veste, se pri večini tovrstnih projektov denar investira predvsem v organizacijsko birokratsko strukturo, nam pa gre za program, in to kvaliteten. V prid temu govori tudi dejstvo, da bo še naprej v okviru Mestne uprave zaposlena samo ga. Mojca Kumerdej, glavna koordinatorka projekta, vsi ostali sodelavci, kot tudi bodoči producenti in organizatorji, pa bodo pri projektu sodelovali honorarno oz. pogodbeno.

20 mio SIT v okviru Mestnega proračuna je le četrtina od prvotno predlaganih sredstev za letošnje leto. Večji del sredstev bo uporabljen za izdelavo elaborata projekta, ali če povemo drugače, za izdelavo koncepta projekta, opredelitev njegovih izhodišč, natančno izdelanega programa ter njegove vpetosti v mestno in nacionalno tradicijo, arhitekturo, v zgodovino mesta in njegov sodoben utrip. Ob tem bo izdelana maketa, ki bo vizualizirala dogajanje projekta na teritoriju mesta Ljubljana.

To pomeni, da bodo sredstva vložena v delo strokovne ekipe teroretikov, kritikov in nezanjaje umetnikov in arhitektov, ki bodo nekaj mesecev oblikovali in izdelovali koncept projekta in njegovo vizualizacijo ter ga tudi predstavili strokovni javnosti, meščanom mesta Ljubljana kot tudi najširši publiki konec septembra 1995.

Izdelan koncept bo hkrati osnova za pridobivanje sponzorskih sredstev, sodelavcev in koprodukcijskih projektov na mestni in republiški ravni. S tem konceptom bomo kandidirali tako za sredstva mestnega kot sredstva republiškega proračuna v letu 1996. Z njim bomo nagovorili možne sponzorje na celotnem slovenskem teritoriju in nenazadnje tudi evropske fundacije in druge finančne vire.

Pričujoča seznanitev z Evropskim mesecem kulture - Ljubljana 97 je hkrati tudi povabilo k sodelovanju pri tem, doslej največjem kulturnem projektu tako Ljubljane kot tudi Slovenije.

Vse nadaljne informacije so vam na voljo pri ge.Mojci Kumerdej, glavni koordinatrici projekta Evropski mesec kulture - Ljubljana 97.

S spoštovanjem,

Mojca Kumerdej
Glavna koordinatorka
Evropski mesec kulture - Ljubljana 97

Marina Gržinič
Predsednica Programskega sveta
Evropski mesec kulture - Ljubljana 97

**NAČRT DEJAVNOSTI EMK - LJUBLJANA 97
OD 20. AVGUSTA 1995 DO 1. JULIJA 1996**

- Sestanek z g. Miroslavom Klinetom, direktorjem agencije Kline&Kline 21. avgusta ob 10.00 uri. Namen sestanka je pogovor o sodelovanju pri elaboratu EMK-Ljubljana 97
Glede na pogovor g. Kline sestavi pisni predlog in predračun

- Od 16. avgusta 1995 - izdelava elaborata:
Elaborat, ki ga pripravijo strokovni sodelavci - med njimi so tudi člani Programskega sveta - ima štiri segmente:

I.) Vsebinsko programski del

Vključuje izhodišča programa, hipotetično vse možne projekte in terminski plan

II.) Finančni in organizacijski del

V sodelovanju z go. Metka Vedlin, ki vodi plansko-finančno poslovanje projekta EMK-Ljubljana 97

III.) Urbanistično arhitekturni del

Glede na programski del strokovnjaki izdelajo načrt, kako bi Ljubljana v tem času živela, kateri objekti bi bili zasedeni, in sploh kako bi mesto funkcioniralo in izgledalo kot celostna struktura; gre za urbani utrip mesta: odnos center-periferija, državne in "neodvisne" institucije, rekonstrukcija in revitalizacija objektov itd.

IV.) Odnosi z javnostmi in marketing

Elaborat skupine izdelajo do 13. septembra 1995.

13. septembra se elaborat posreduje v branje ožjemu delu Programskega sveta (koordinatorjem in nosilcem), ki pripombe posredujejo pismeno.

Pripombe se vnesejo v elaborat, ki se ga redaktorsko uredi do 25. septembra.

20. september - 3. plenarna seja Programskega sveta

21. september - 1. tiskovna konferenca.

Od 25. - 29. septembra se pripravi vloga na MZK.

29. september- izdelan elaborat in oddaja vloge na Ministrstvo za kulturo ter Mesto Ljubljana.

ter v smer konstitucije notranjega z izključitvijo zunanjega. To pomeni, da je visoka kultura paradoksalno rečeno še bolj ali globlje, kot se zdi, odvisna od nizke umetnosti in kulture.

Zato je mogoče govoriti o inverziji tega odnosa, institucije ne funkcionirajo več kot spekulativni moment, trenutek kulture, pač pa nasprotno, samo še reflektirajo totalnost kulturne zunanosti. Družba ne uporablja institucije kot enote, ki hrani kulturno bogastvo, ampak jo uporablja (pomanjkanje kulturne politike, kaotičnost razmerij, avtoritarnost in hierarhija) kot obliko lastne samorefleksije. Zato dogajanje v zvezi s projektom EMK — Ljubljana 97 razumemo kot paradigmatski kulturni projekt v neodvisni Sloveniji, ki dobesedno

kondenzira nekatere očitne in zaskrbljujoče pomanjkljivosti kulturne politike v Sloveniji, kot so vse večja institucionalizacija kulture, nejasna odgovornost v kulturni politiki med centralizacijo na eni strani in decentralizacijo na drugi do splošnega pomanjkanja kulturne politike.

3.

Dejstvo je tudi, da je obstajala, kot poudarja Wimmer, v Sloveniji v tem tranzicijskem obdobju neverjetna kontinuiteta političnih igralcev. (Prim. Wimmer, 1996, str. 14.) Tudi v tranzicijskem obdobju je včasih lažje zamenjati zakone kot določeno tradicijo, procedure ali mentaliteto, ki je v ozadju teh zakonov. (Prim. Wimmer, 1996, str. 14.) Čeprav se zdi, da obstaja kontinuiteta kulturne politike, ki jo prej lahko razumemo kot kontinuiteto s tistim, kar je potekalo v kulturi v preteklosti, pa je pomanjkanje kulturne politike med najbolj perečimi stvarmi na kulturnem področju. (Prim. Wimmer, 1996, str. 26.)²

Država je v Zakonu za realizacijo javnega interesa na področju kulture leta 1994 izpričala svojo pripravljenost za angažiranje v kulturi, za določitev njenega okvira in participacijo v stroških. Državne in mestne skupnosti naj bi zagotavljale osnove za uravnotežen kulturni razvoj. (Prim. Gržinič, 1996, str. 15–16.) V tako široko zastavljenem seznamu je vprašanje vsebine ključno. Ker je v Nacionalnem poročilu o kulturni politiki Slovenije nacionalni kulturni program opisan kot dokument, ki bo samo na splošno oblikoval dokument kulturne politike na Slovenskem, to delo pa naj bi bilo v zadnji instanci prepuščeno Ministrstvu za kulturo, se eksperti sprašujejo, ali ne pomeni pravzaprav vse to ustvarjanje dokončnega statusa quo na kulturnem področju.

Z druge strani prav zaradi večplastne analize stanja kulturne politike, ki ga projekt omogoča, lahko razumemo, paradoksalno rečeno, EMK – Ljubljana 97 kot relevanten projekt ali kategorijo za teorizacijo kulturne politike, ki je prav s takšno sistematično analizo slovenske kulture omogočil razvoj nekakšnega emancipatoričnega in kritičnega potenciala. V nasprotju z reaktualizacijo projekta EMK – Ljubljana 97, ki temelji na prehodu iz alternativnih političnih modelov v liberalno demokracijo, ali pa se sklicuje na marginalizirane in izključene skupine nasproti hegemonističnim skupnostim, se bomo v sklepnem delu lotili utopične reaktualizacije tega projekta. Parafrazirajoč tezo Jelice

V tednu od 2.-6. oktobra se elaborat s spreminjnim dopisom pošlje naslednjim:

- Vsem članom Programskega sveta; po prejemu elaborata člani PS oblikujejo svoje predloge, vključno z mednarodnimi koprodukcijami, kar pomeni, da vse potencialne tuje ustvarjalce tudi kontaktirajo. Vsi tovrstni kontakti potekajo preko pisarne EMK!
- S projektom seznanimo kulturne institucije in jih povabimo k sodelovanju. Nekatere od predlaganih projektov bo EMK tudi finančno podprl, drugi pa bodo kot spremljevalni program vključeni v programske materiale EMK-Ljubljana 97. Ustanovi se koordinacijski odbor institucij, v katerega so vključeni predstavniki institucij, ki bi želele sodelovati pri realizaciji programa EMK.
- S projektom seznanimo Oddelek za turizem in promocijo ter Nacionalno turistično zvezo Slovenije.
- Z oddelkom za turizem in promocijo MOL se dogovorimo o finančnem vložku in načinu vključitve mesta Ljubljana v mrežo Art Cities in Europe.
- S projektom seznanimo državne in lokalne politične organizacije. Določene politike - glede na njihov politični mandat oz. funkcijo - povabimo v častni odbor. (V povabilu jih zaprosimo, naj nam odgovorijo, ali povabilo sprejmejo.)
- Obvestimo vse tuje ambasade in diplomatska predstavništva v Sloveniji.
- Obvestimo vsa slovenska diplomatska predstavništva v tujini.
- Obvestimo gospodarstvo ter oblikujemo vloge generalnim sponzorjem, ki bodo objavljeni v vseh predvidenih štirih publikacijah.
- S projektom seznanimo osnovne in srednje šole ter obe univerzi.
- Od 2.-6. oktobra se skliče komisija za javni razpis za celostno podobo. Člani komisije so člani programskega sveta. Razpisi so v medijih objavljeni 10. oktobra - komisija določi zadnji rok za prijavo na razpis.
- Po oblikovanju celostne podobe se projekt EMK-Ljubljana 97 lahko vključi v IFA Europe. (International Festivals Association Europe).
- 24. oktober - 2. tiskovna konferenca (Na njej že tudi predstavimo člane častnega odbora)
- 27. oktobra je v medijih objavljeno vabilo k sodelovanju - programski razpis, razpis traja do 27. decembra

PR/Marketing organizacija od jeseni 1995 skrbi za PR in pridobivanje sponzorjev.

2. Zato objavljeni prevod petega poglavja evropske ekspertize v drugem delu tega tematskega bloka lahko razumemo kot seznam določenih priporočil za izhod iz sedanjega pomanjkanja kulturne politike in oblikovanja konsistentnih regulatorjev odnosa med različnimi strukturami in ravni produkcije, distribucije, predstavljanja idr. dogajanja v kulturi.

Leto 1996

Januarja 1996 - diskusija in evalvacija programskih predlogov.
Januarja je 4. plenarna seja programskega sveta.

1. februarja je narejen preliminarni program, ki je oblikovan na osnovi
-predlogov članov PS
- javljanja na programski razpis/povabila k sodelovanju, objavljenega v medijih.

Do 20. februarja poteka diskusija o preliminarnem programu, o katerem člani Programskega sveta pisno posredujejo pripombe.
20. februarja je oblikovan preliminarni program, ki pomeni 90% programa EMK-Ljubljana 97.

Do 1. marca je narejena 1. slovensko-angliška publikacija EMK-Ljubljana 97 oz. sta narejeni dve slovensko-angliški publikaciji:
- krajša "zloženska", namenjena najširši populaciji
- daljša "brošura", ki vsebuje preliminarni program
V publikacijo oz. publikaciji so že vključeni sponzorji.

Do 12. marca je 3. tiskovna konferenca.

Do 12. marca se posreduje preliminarni program na iste naslove, kot se je posredoval elaborat v tednu od 2.-6. oktobra 1995.

Aprila - Povabilo določenim organizatorjem EPK in EMK v Ljubljano.

Aprila - 1. mednarodna tiskovna konferenca

Aprila, maja in junija intenzivno poteka nadaljne obveščanje slovenske in mednarodne javnosti o programu in načinu njegove realizacije, in sicer na različnih ravneh, od kulturnega, marketinškega, infrastrukturnega.

Kontaktiranje novinarjev in začetek njihovega akreditiranja (med drugim tudi v sodelovanju z Uradom vlade za informiranje).

Pripravili:

Mojca Kumerdej
Glavna koordinatorka
Evropski mesec kulture - Ljubljana 97

Marina Gržinič
Predsednica Programskega sveta
Evropski mesec kulture - Ljubljana 97

Ljubljana, 18. avgust 1995

3. V tem sklepnem delu se v veliki meri opiramo na odlično besedilo "Nemožnost skupnosti in možnost demokracije" Jelice Šumič-Riha.

nesmiselna, postanejo brezpredmetni, brž ko ločimo ta projekt kot realno kulturno-umetniške produkcije od obstoječe kulturne politike na Slovenskem, od tistih projektov, ki tej kulturi pripadajo, to se pravi od projektov, za katere bi lahko rekli, da so po meri tega prostora. Ali drugače rečeno, kako je mogoče projektu EMK –Ljubljana 97 pripisati status lacanovskega realnega? Zato, ker je s tem, da se ni definiral, da se ni realiziral, EMK – Ljubljana 97 projekt, ki šele prihaja. Z drugimi besedami, kot to formulira J. Šumič-Riha, povzemajoč Derridaja in Agambena, ta projekt ni nikdar že tu, marveč mora zmerom šele priti. Njegov vznik je v danih "objektivnih" okoliščinah popolnoma negotov, kontingenten, in prav ta radikalna kontingentnost projekta upravičuje njegovo enačenje z lacanovskim realnim, saj je kot realno negotov, rezultat nehotenega, v zadnji instanci zgrešenega srečanja. (Prim. Šumič-Riha, 1996, str. 11.)

Zdaj se lahko vprašamo tudi, kako je možno v tej sklep-

Šumič-Riha, povzeto po A. Badiouju, eno od najbolj radikalnih tez sodobne politične misli, namreč da je "realno sveta skupnost, kolikor je nemožna" (prim. Šumič-Riha, 1996, str. 9, in Badiou, 1992, str. 216), je mogoče trditi, da je projekt EMK – Ljubljana 97 realno kulturne politike, kolikor je nemožen.³ Kako je torej mogoče trditi, da je ta projekt na način, kakor je bil sestavljen, nemogoč, ko je to okolje in tisto, kar se zdaj predstavlja kot program EMK, nič več in nič manj kot manifestacija njegove raznolike prezenca. Toda ti na prvi pogled prepričljivi ugovori, v luči katerih se zdi teza o projektu EMK (kako je bil zastavljen do oktobra 1995) kot meji kulturno-umetniške produkcije na Slovenskem v devetdesetih,

ni besedi imenovati projekt EMK – Ljubljana 97 v obdobju 1. 3. 1995 – 3. 10. 1995 za mejo kulturnopolitične realnosti in obstoječih produkcij na Slovenskem. Ta projekt ni meja kulturno-umetniško produkcijskega stanja in posebej sedanje realpolitike na Slovenskem zato, ker je kot nekakšna norma ali ideal nedosegljiv, ker njegovo uresničitev onemogočajo empirične razmere. Nič ne bi moglo biti bolj tuje temu projektu oziroma ideji projekta EMK – Ljubljana 97 od postmodernistične in do določene neke meje tudi liberalne teze, da je projekt nemogoč, ker njegovo “*avtonomistično*” pozicioniranje terorizira “*legalistično*” institucionalno podstat slovenske kulture. “*Nemogoči*” realni projekt torej ni etična

obsodba projekta, ki je prišel po njem, niti ne razkrivanje laži sedanjega projekta EMK, razkrivanje neskladja med dejanskostjo projekta in razglašenimi ideali. Nasprotno, koncept realnega projekta že implicira zanikanje pertinentnosti takih pojmovanj projektov. Taka pojmovanja že vsekozi potrjujejo, kar realpolitik trdi: da so takšni projekti nemogoči. Natančneje, trdijo, da so možni projekti, ki so v skladu z možnostmi in zakonitostmi tega prostora. (Prim. Šumič-Riha, 1996, str. 12.)

Ob tem je treba opozoriti, da nemožnosti realizacije tega projekta ni mogoče razumeti niti kot nečesa prehodnega, kot začasno oviro na poti realizacije “*pravega*” projekta. Projekt EMK – Ljubljana 97 v svoji avtonomistični obliki je zanikal svet golega konsenza med ekonomijo in partikularnimi institucionalnimi interesi. Bil je negacija tistega, kar je mogoče reducirati na možnosti določene dobe ali sveta, ki smo jih orisali po zaslugi Wimmerjeve evrop-

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
MESTNA UPRAVA

ODDELEK ZA KULTURO IN RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Ljubljana, Trubarjeva 5

Številka: 933/95
Datum : 5.9.1995

V A B I L O

Spoštovani !

Vabimo Vas na sestanek koordinatorjev Programskega sveta Evropskega meseca kulture - Ljubljana '97, ki bo v

ponedeljek, 11.septembra 1995 ob 13.00 uri

v prostorih Oddelka za kulturo in raziskovalno dejavnost, Ljubljana, Trubarjeva 5 II nadstropje.

S spoštovanjem !



Načelnica oddelka
mag. Daša Hribar

Daša Hribar

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
MESTNA UPRAVA

ODDELEK ZA KULTURO IN RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Ljubljana, Trubarjeva 5

Številka: 974/97
Datum : 13.9.1995

PROGRAMSKI SVET EMK LJUBLJANA 97
ga. Marina Gržinič, predsednica

Spoštovani !

Na podlagi sklepa o imenovanju Programskega sveta projekta Evropski mesec kulture - Ljubljana 97, ki ga je 27.12.1994 izdala tedanja sekretarka MSIRKŠ, gospa Branka Lovrečič, ki določa, da Programski svet (v nadaljevanju PS) oblikuje program EMK Ljubljana 97, Vas kot predsednico PS EMK Ljubljana 97 prosim za pisni odgovor na navedena vprašanja:

1. Kakšen naj bi bil na podlagi programskih izhodišč PS EMK Ljubljana 97, status projekta EMK v pomenu prikaza Ljubljane kot kulturne in državne prestolnice Republike Slovenije?
2. Kakšno naj bi bilo v tem prikazu razmerje med institucionalno in neodvisno kulturo?
3. Kako bo koncipirana osnovna programska shema EMK Ljubljana 97?
4. Kakšen bo delež tematskih prireditev?
5. Status in vloga ti. neodvisne kulture v EMK Ljubljana 97. Kateri elementi neodvisne produkcije se želijo posebno izpostaviti?
6. Kakšna bo vloga, pomen in sodelovanje z nacionalnimi kulturnimi institucijami na podlagi programskih izhodišč PS EMK Ljubljana 97?
7. Kakšno bo razmerje med domačo in tujo produkcijo in kolikšen bo delež koprodukcij med domačimi in tujimi ustvarjalci?
8. Ali v določitvi programa EMK obstajajo prioritete, katere?

ske ekspertize. In vse tisto, kar ni v skladu s temi možnostmi, je izključeno, razglašeno za nemogoče oziroma za neobstoječe. Sklep pa bi bil, da je gledano za nazaj pozitivna značilnost tega projekta ta, da je pravzaprav ponujal možnost realizacije projektov, ki pomenijo presežanje gole konsenzualnosti in politike; zato nemožnost realizacije tega projekta v okoliščinah, ko je ta trčil ob svet dnevne politike, lahko razumemo kot pozitivno opredelitev. Zato lahko rečemo, da je nemožnost realizacije tega projekta, ki se kaže kot možnost nemožnosti, odprla možnosti za radikalno kritiko različnih oblik prevlade v kulturi in za reformulacijo nekaterih drugačnih strategij kulturne politike.

Nemožnost tega projekta daje možnost konceptualiziranja te strategije. Ta projekt je po drugi strani prav po meri konkretnega slovenskega kulturnega okolja in njegove kulturne politike, kajti razkriva radikalno kontingentnost, ne-celost tega okolja in njegove kulturne politike. Nemožnost projekta kaže, kako ta politika potlači ali izključi prav svojo lastno ne-celost.

Marina Gržinič je doktorica filozofije in video umetnica, ki dela kot raziskovalna asistentka na Filozofskem inštitutu ZRC SAZU v Ljubljani.

9. Kaj bo na podlagi predloženega programa PS, moto EMK Ljubljana 97?

10. Kako opredeljujete avtonomijo PS - programa PS EMK Ljubljana 97, in kako naj bi se ta avtonomija zagotavljala?

11. Ali bo program namenjen specializirani publiki (specialne razstave, seminarje itd.), ali širši publiki?

12. Katera bo temeljna ciljna publika EMK Ljubljana 97?

13. Opredeelitev termina EMK Ljubljana 97 - 22. april - 15. junij (zadnja varianta): razlogi za in proti.

Glede na to, da so Programski svet, koordinatorji programskih polj in nosilci področij o programu že večkrat razpravljali, vljudno prosim za pisni odgovor na navedena vprašanja v 14 dneh po prejemu tega dopisa na naslov: **Oddelek za kulturo in raziskovalno dejavnost, Ljubljana, Trubarjeva 5.**



Načelnica oddelka
mag. Daša Hribar

Daša Hribar

LITERATURA:

- ARDITI, B. (1994): *Tracing the political, Angelaki*, 1:3, London.
- BADIOU, A. (1992): *Conditions*, Seuil, Paris.
- GRŽINIC, M. (1996): *Uvod*, v: GRŽINIC, M. (ur.): *Rekonfiguracija identitet: zgodovina, sedanost in prihodnost neodvisne kulturne produkcije v Ljubljani*, Forum za artikulacijo prostorov drugačnosti, Ljubljana.
- HALL G., in WORTHAM S. (1996): *Rethinking Authority. Interview with Homi K. Bhabha, Angelaki*, 2:2, London.
- HOWARTH D. in NORVAL J. ALETTA (1994): *Contemporary Politics, Angelaki*, 1:3, London.
- MCCLURE, K. (1992): *On the Subject of Rights: Pluralism, Plurality and Political Identity*, v: MOUFFE, C. (ur.): *Dimensions of Radical Democracy. Pluralism, Citizenship, Community*, Verso, London.
- STALLYBRASS, P., in WHITE A. (1986): *The politics and Poetics of Transgression*, Methuen, London.
- ŠUMIČ-RIHA, J. (1996): *Nemožnost skupnosti in možnost demokracije*, Filozofski vestnik, št.1, Ljubljana.
- YOUNG, J.C. ROBERT (1996): *Dialectics of Cultural Criticism, Angelaki*, 2:2, London.
- WIMMER, M. (1996): *Cultural Policy in Slovenia, European Programme of National Policy Reviews*, Council of Europe, CC-CULT (96) 22B.

STALIŠČA PROGRAMSKEGA SVETA do PROJEKTA EVROPSKI MESEC KULTURE – LJUBLJANA '97 (PS EMK – Lj. '97) so hkrati tudi odgovor na vprašanja, ki jih je načelnica Oddelka za kulturo in raziskovalno dejavnost Mestne občine Ljubljana v zvezi s tem projektom 13. septembra letos naslovila na njegov programski svet.

1. Kakšen naj bi bil na podlagi programskih izhodišč PS EMK - Lj. '97 status projekta EMK v pomenu prikaza Ljubljane kot kulturne in državne prestolnice Republike Slovenije?

Projekt EMK - Lj. '97 bo v okviru Ljubljane kot kulturne in državne prestolnice ter Republike Slovenija glede na svoje izhodiščne opredelitve med najpomembnejšimi (če ne celo najpomembnejši) umetniško-estetsko-produkcijskimi, infrastrukturno-institucionalnimi, medijskimi in nacionalno-mednarodnimi projekti v devetdesetih letih v Sloveniji. Projekt bo predstavil in reflektiral slovensko umetniško in kulturno produkcijo v širšem, predvsem evropskem (in ameriško-azijskem) kulturnem kontekstu; s hkratnim zagotavljanjem in oblikovanjem finančnih in drugih institucionalnih ter infrastrukturnih pogojev pa bo predvsem nacionalnemu umetniško-kulturnemu ustvarjalnemu potencialu omogočil številne nove produkcije. Ljubljano potrdil kot kulturno prestolnico, kot infrastrukturno, miljejsko in duhovno okolje, v katerem nastaja prav tista sodobna umetniška in kulturna produkcija, na podlagi katere je bila v evropskem kontekstu sprejeta kandidatura Ljubljane za projekt EMK - Lj. '97.

Potrdil pa jo bo tudi kot evropsko prestolnico, ki je zmožna suvereno in avtonomno, po vseh evropskih profesionalnih standardih pripraviti celovito predstavitev in refleksijo nacionalne umetniške ustvarjalnosti v odnosu do najpomembnejših umetniških in kulturnih produkcij Zahodne, Srednje in Vzhodne Evrope, Amerike in Azije.

To bo potrditev Ljubljane kot duhovno odprtega mesta in njenih meščanov kot odprtih za nove informacije, izzive in soočanja.

Pomembno je poudariti, da pri celotnem projektu EMK - Lj. '97, tako kot ga je osmislil programski svet, ne gre samo za predstavitev že obstoječega programa, produkcije, ampak bo to tudi priložnost za povabilo slovenskim ustvarjalcem, da sodelujejo pri njem z novimi produkcijami. EMK - Lj. '97 je programski svet zastavil kot projekt, ki bo ustvaril temelje za nove produkcije in jih predstavil ter hkrati, pa čeprav v manjši meri, z mednarodnimi koprodukcijami omogočil ne le ustvarjalno soočenje in prepletanje domače in tuje produkcije, marveč po končanem projektu EMK - Lj. '97 tudi kontinuirano predstavitev slovenske umetnosti in kulture po evropskih prestolnicah.

Drug pomemben vidik projekta EMK - Lj. '97 je njegov pomen za infrastrukturno-institucionalno okrepitev prestolnice. Vsi projekti bodo predstavljeni in realizirani v tesnem sodelovanju z obstoječimi institucijami, kar bo hkrati pomenilo tudi infrastrukturno-tehnično oziroma programsko-materialno okrepitev številnih institucij in njihovih programov v Ljubljani.

Pri tako kompleksnem projektu se bo spleta specifična mreža institucij in neodvisnih ustvarjalcev. Nenezadnje bo projekt spodbudil tudi oživitve različnih arhitekturno urbanističnih lokacij v Ljubljani in s tem ustvaril kompleksno infrastrukturno in duhovno mrežo dogajanj v prestolnici.

Skratka, shematično bi projekt EMK - Lj. '97 v okviru Ljubljane kot kulturne in državne prestolnice ter Republike Slovenije definirali kot pomemben produkcijski dejavnik, ki bo spodbudil slovensko umetniško ustvarjalnost, okreplil položaj slovenske prestolnice kot pluralnega, produkcijskega, informacijskega križišča v Evropi ter utrdil in oblikoval infrastrukturne in institucionalne materialne pogoje za umetniško in kulturno produkcijo v Ljubljani in Sloveniji tudi v času po projektu.

Besedilo, ki sledi, je avtor dokončal za objavo v času, ko so se prvi programi v okviru EMK – Ljubljana 1997 že začeli in ko resnejšim spremembam na Metelkovi ni bilo več moč pripisati niti majhne možnosti.

Poleg tega je 11. 4. 1997 uprava MOL nenadoma najavila rušenje štirih stavb na Metelkovi z začetkom 14. aprila in z argumentacijo, da gre za priprave na "izvedbo projekta EMK v Ljubljani" (čeprav so predstavniki zavoda Retina in uporabniki Metelkove obvestili MOL, da stavbe potrebujejo za izvedbo programa). Sledila sta razumljiva "mobilizacija" uporabnikov ter barikadiranje Metelkove, temu pa hitra in intenzivna pogajanja med MOL in Metelkovci.

Rezultat pogajanj je, da je MOL v kratkem času, še pred uradnim začetkom EMK, odstranila eno poškodovano stavbo (na mestu katere naj bi se kar najhitreje gradil nov mladinski hotel), v zameno za to pa naj bi MOL v roku dveh mesecev uredila stavbo Pešci, temeljito očistila zunanje površine in namesti-

la javno razsvetlavo. Zgodil se je torej čudež, na katerega smo upali v besedilu, ki sledi; Metelkova je ujela zadnji EMK-jevski veter in stvari so se spremenile. Zahvala gre tako metelkovcem kot odgovornim v MOL, saj so se oboji potrudili in z obilico dobre volje našli kompromisno rešitev, ki je od obeh strani zahtevala precejšnje odrekanje.

Nekateri to ocenjujejo kot hudo kompromisno šolo za ljubljansko neodvisno sceno in napovedujejo, da je s tem Metelkova dokončno poražena, drugi pa smo mnenja, da je bil doseženi kompromis med MOL in Metelkovci za Metelkovo morda zadnja priložnost, ki je nismo smeli zamuditi. Uspeh v pogajanjih je treba pripisati predvsem dejstvu, da je bil interes za to, da se Metelkova premakne iz mrtvega teka, jasno izražen na obeh straneh. EMK pa je preprosto v tem okviru deloval kot dovolj močen motiv. Ne glede na odločilno spremembo na Metelkovi pa prvotna ocena stanja ostaja še naprej veljavna, namreč, da bi EMK od Metelkove in Metelkova od EMK morala iztržiti precej več. Toda z druge strani se vsaj deloma uresničuje upanje, da po EMK ne bo nikoli več tako, kot je bilo pred njim.

Kljub opisanim spremembam avtor besedila, ki sledi, ni spreminjal, saj prav takšno najbolje služi dokumentiranju obdobja pred dokončno projektno ravnijsko EMK.

Marko Hren, Ljubljana, 5. maj 1997